

121. VETER: Papirnat vzorec Montgolfierjevega zrakoplava. Karteški potaplavec.

Za berila prirodoslovne vsebine v II. Berilu odločil zavoljo tega nisem iz dr. Haudekove in Herbertove zbirke več aparatov, ker se vse drugo more s priprostimi pripravami in poskusi utemeljiti. **Fr. Slanc.**

(Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz Stopič. Dolgo že niste dobili nikakega poročila od tu. Naj Vam danes povem, da smo otvorili z letom 1893/4. na tukajšnji šoli deški rokotvorni pouk z dovoljenjem v. c. kr. dež. šolskega sveta in sicer v mizarstvu in rezbarstvu. Poučuje se 12 učencev iz ponavljalne šole po 6 ur na teden. Skoraj vsi učenci kažejo veliko veselja do dela. Poučuje se po navodilu prve dunajske delarne. Začetek je bil težak, a vsaka nova vaja gre lažje in se tudi boljše izdeluje, ker privaja učenca več ročnosti. Pouk se vrši v šolski sobi, ker delavnice ni. Mogoče, da jo še kdaj dobimo.

Naj se dodam, da je na tukajšnji razdeljeni jednorazrednici vsakdanjih in ponavljalnih solarjev čez 400. Vsakdanjo šolo obiskujočih je čez 300 učencev. Že število samo kaže, da ni mogoče učne tvarine vse prebavati, in da ni moč postavnega cilja doseči. Zato je prosil tuk. krajni šol. svet v. c. kr. deželni šolski svet razširjenja tukajšnje šole v dvorazrednico in dobil odgovor, da naj se posvetuje, če bi ne bilo umestneje zanj kaj kje kako jednorazrednico postaviti. Ljudem seveda to ni všeč; a mi mislimo, da pri tolikem številu otrok bi potrebovali pač oboje, kar bi bilo tudi postavno. Težko bo pa izvesti to sedaj, ker je novi ministerski ukaz zapovedal celej politični občini skrbeti za vse šole iste občine, in tako se marsikaj v občini ne bo dovolilo, kar bo krajni šolski svet sklenil, kar pa do sedaj ni bilo, ko so šolske občine skrbele za svoje šole.

Iz Istre. Dne 15. pros. t. l. bila je v Kopru okrajna učiteljska konferencija pod vodstvom v. c. kr. okrajnega šolskega nadzornika g. Jos. Kažuh-a. Zborovanje počastil je sè svojo navzočnostjo v. c. kr. okrajni glavar, blagorodni g. A. Schaffenhauer-Neys. — Naj-imenitnejši točki dnevnega reda bili sta: volitev zastopnika v okrajni šolski svet in razprava, kako bi se vpejčala pokončna pisava v tuokrajne ljudske šole.

Zastopnikom učiteljstva v okrajni šolski svet je bil izvoljen italijanski učitelj Ant. Cumar (C=K). Pri prvotnem glasovanju dobil je prof. F. Frankovič večino glasov, ker so se glasovi učiteljev italijanske narodnosti cepili. Ker pa ni bila večina glasov za prof. Frankoviča absolutna, sledila je ožja volitev, pri kateri je dobil večino glasov A. Cumar. — K razpravi o pokončni pisavi razdelila se je skupščina v slovensko in italijansko sekcijo. V slovenski sekciji poročal je nadučitelj Berno Bekar o pokončni pisavi sploh, povdarjajoč njene prednosti pred poševno. Referat je bil zanimiv posebno zato, ker se je g. referent opiral na lastne izkušnje. Po kratki debati sprejmejo se predlogi F. Finšger-ja, kojih kratka vsebina je ta-le: S poukom v pokončni pisavi pričeti je le s prvim šolskim letom; določiti naj se doba, v kateri pokončna pisava ni obvezna, temveč se le priporoča v vpeljavo; po preteku te dobe naj se na temelji izkušnje nadaljno ukrene; vsakej šoli naj se preskrbi dobro navodilo o pokončni pisavi; poseben odbor naj določi za vse šole jednake oblike pismenih znamenj, vpeljejo naj se jednake pisanke in Začetnica s pokončno pisavo.

Dne 30. pros. t. l. prešel je naš deželni zbor vkljub krepkemu uporju manjšine preko prošenj 78 slovenskih in italijanskih učiteljev in učiteljic za povišanje plače na dnevni red. Človeka bi že ne peklo toliko, da se je prezrla ta skromna in opravičena

prošnja, da nam ni očital zastopnik Gambini, da nismo marljivi, da ne vršimo vestno svojih dolžnosti, da se ne vedemo dostojno, da ne kažemo isterskega patriotizma. Dobro vemo, komu veljajo ta povsem neopravičena predbacivanja, a preziramo jih! G. Gambini pa naj blagovoli pred vsem povedati, kakšne barve je isterski patriotizem! Čudno je, da nas naša višja oblastva še trpijo in da še niso odredila splošne disciplinarne preiskave o grehih, katere nam podtika zastopnik Gambini. Res je, g. urednik, da je priložil prof. Šuklje g. kolegom na Kranjskem gorko klofuto, toda advokat Gambini ga vendar nadkrijuje. On bije kar s pestmi!

V iste sednici sprejela je večina še dve drugi zakonski osnovi, ki bosta na obiskovanje, posebno ubožnejših slovanskih otrok, jako neugodno vplivali. Prva je naperjena proti posilnemu obiskovanju šole, druga pa določuje, da je za vsakega šolodolžnega otroka plačevati starišem, če bi bili pa stariši revni, dotični občini po 6 kron na leto. Slišali so se v zbornici glasovi, da je šola dobrot, ki se mora večkrat vsiljevati, da je šolska taksa protikrščanska in nazadnjaška ustanova: toda osnovi sta prodrli. Upamo pa, da sta prodrli le v Poreču!

Kaj ne, g. urednik, v blaženih časih živimo! Pa naj še kdo trdi, da je Istra lužna!

“

Društveni vestnik.

Načrt pravil

društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani.*

§ 1. Ime društva je: „društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“.

§ 2. Namen društva je: zgraditi v Ljubljani poslopje za zavod pod zgornjim naslovom, v katerem se bode skrbelo za učiteljske otroke in sirote *a)* v moralnem in *b)* v gmotnem oziru. — Z moralnega stališča skrbelo se bode zlasti s tem, da bi gojenci in gojenke v šolski dobi vse svoje moči posvetile verskim in šolskim zahtevam, da bi v kakoršnikoli obliki v npravnosti ne grešili in da bi se pripravljali za prihodnje življenje. — V gmotnem oziru se bode pa pazilo, da bi v zavodu gojenci in gojenke bile tako preskrbljene, kakor v vravnem očetovem domu.

§ 3. Sredstva tej nameri so: *a)* zbirati udnino, izdavat spise in prirejati predavanja, koncerte in razstave; *b)* darila in posebne ustanove; *c)* čisti dohodek „Učit. Tov.“, oziroma „Slov. učit. društva“ in drugih knjig, ki jih izdaje Slov. učit. društvo v Ljubljani.

§ 4. Društvu more pristopiti vsak neoporečen državljan, če se oglasi pri društvenem vodstvu (odboru). Ako bi se vsprejem odrekel, odboru ni treba navajati razlogov.

§ 5. Društveniki so: *a)* pokrovitelji; *b)* ustanovniki; *c)* pravi; *č)* podporni in *d)* častni.

§ 6. Pokrovitelj more postati: *a)* vsakdo kakoršnega koli stanu, ako plača društvu 100 gld. (200 k.) jedenkrat za vselej ali pa po obrokih v teku dveh let. *b)* vsako učiteljsko društvo, ako vplača društvu 100 gld. (200 k.) jedenkrat za vselej, ali pa po obrokih v teku dveh let. *c)* občine in razna društva, ako vplačajo 100 gld. (200 k.) jedenkrat za vselej ali pa po obrokih v teku dveh let.

§ 7. Ustanovnik postane lahko vsakdo kakoršnegakoli stanu, vsaka občina in društvo, ako se zaveže na leto po 5 gld. (10 k.) vplačevati.

§ 8. Pravi društvenik je vsak ljudski učitelj ali učiteljica, ki je pristopil društvu kot pokrovitelj ali ustanovnik ali če plačuje društvu na leto po 1 gld. (2 k.).

§ 9. Podporni društvenik more postati vsak prijatelj šole in ljudskih učiteljev, kateri društvu, kakor si koli bodi gmotno podpira.

*) Načrt teh pravil objavljamo z namenom in prošnjo, da nam na podstavi tega sl. okr. učit. društva, oziroma posamezniki blagovolé do konca vel. travna izraziti svoja mnenja in želje, na katere se bode odbor Slov. učit. društva oziral in na podstavi teh podatkov sestavil pravila, koja bode — če se bode to zahtevalo — predložil občnemu zboru, če ne, pa naravnost vis. vladi v potrjenje.